

Nr 285.

Av herr **Persson** i Undersvik **m. fl.**, angående hänförandet av arkivarier från Gävleborgs län till Uppsala landsarkivdistrikt.

I samband med behandlingen av Kungl. Maj:ts proposition under åttonde huvudtiteln angående anslag till landsarkivet i Härnösand, vilket kommer att organiseras och tagas i bruk och för vilket personal kommer att anställas under innevarande år, vilja vi fästa riksdagens uppmärksamhet på frågan huruvida den indelning utav landsarkivdistrikt, som är fastställd och enligt vilken hela Norrland utom Jämtlands län kommer att hänföras till landsarkivet i Härnösand, kan vara i alla avseenden lämplig och ifrågasätta om ej flera starkt grundade skäl tala för en sådan omreglering av dessa distrikt varigenom Gävleborgs län i stället för till Härnösands förlades under Uppsala landsarkivdistrikt.

Ett skäl för en omreglering av det slag vi ifrågasätta är den väldiga omfattning som landsarkivdistriktet under Härnösand får enligt den nu fastställda indelningen, vilket kommer att ställa oerhörda krav på dess personal.

I sin framställning av anslag för personal vid arkivet i Härnösand föreslår också riksarkivet anställandet av en andre arkivarie under anförande av att detta arkiv »i flera viktiga hänseenden komme att intaga en särställning, som motiverade särskilda anspråk ifråga om personalstaten. De väldiga avstånden, de sparsamma, ofta obekväma förbindelselederna mellan de glesa bygderna, det förhållandet, att arkivdistriktet, vad ordnad arkivvård beträffade, stode flertalet av de övriga arkivdistrikten långt efter, de krav, som på grund härav ställdes på den viktiga del av arkivets verksamhet, som bestode i inspektion av de lokala arkiven inom dess område, svårigheten att i en stad, som saknade universitet eller därmed jämförlig högskola, tillfredsställande besätta en icke ordinarie amanuensbefattning, allt detta utgjorde starka skäl för inrättandet från början av en andre arkivariebefattning vid landsarkivet i Härnösand».

Med anledning av denna framställning framhåller departementschefen att »onekligen mycket goda skäl anförts härför. Jag skulle också gärna sett, att en dylik befattning redan nu kommit till stånd, men då all försiktighet bör iakttagas vid inrättandet av nya tjänster och någon tids erfarenhet rörande organisationsarbetet vid det nya landsarkivet bör avvaktas, anser jag med inrättandet av denna tjänst må kunna anstå ett eller annat år».

De synpunkter som riksarkivet här anfört och som departementschefen understryker, kunna också anföras till förmån för den förändring av di-

striktindelningen i berörda avseende som vi förorda. Genom ett avförande från Härnösands landsarkivdistrikt av Gävleborgs län, kan sålunda en mycket välmotiverad avkoppling av en betydande arbetsbörda äga rum från Härnösandsarkivet. Den utökning av personalen, som eventuellt skulle bli nödvändig vid Uppsala landsarkiv genom överförandet av Gävleborgs län till detta distrikt, skulle här kunna ske på ett enklare sätt, t. ex. genom tillsättandet av en icke-ordinare amanuensbefattning, enligt vad riksarkivet i det ovan anförda antyder.

Utöver dessa mera allmänna skäl, när det gäller organisationen av dessa landsarkivdistrikt, bör dock, synes det oss, statsmakterna jämväl taga hänsyn till de berättigade intressen och önskemål som göra sig gällande och anföras från de för arkivforskning och hembygdstudier intresserade bland befolkningen inom det område det här gäller, vad det avser den från deras synpunkt lämpligaste förläggningsorten av det arkiv, där dokument och arkivalier från respektive bygder skola förvaras.

Bland kyrkoråden och inom hembygdsföreningarna samt inom för hembygdsvforskning intresserade kretsar över huvud inom Gävleborgs län råder en stark motvilja mot att kyrkoarkiven skola berövas sina äldre dokument och arkivalier, dokument, vilka ofta på ett intimt sätt äro knutna samman med den egna bygden och dess historia och som man betraktat som sin egendom och vilka man menar mera hörde hemma i de egna kyrkoarkiven i den mån de där kunde beredas en tillfredsställande vård och förvaring. Då man emellertid inser, att dessa synpunkter måste underordnas de krav på en mera tillfredsställande och centraliserad arkivvård som statsmakterna måste ställa, menar man dock, att statsmakterna böra tillmötesgå önskemålen om en från deras synpunkt lämpligare indelning av dessa landsarkivdistrikt, då missnöjet med Härnösand som förläggningsort för arkivalier från Gävleborgs län är synnerligen stort och kan motiveras med mycket starka sakskäl.

Gävleborgs län hör till ärkestiftet och dess befolkning har sedan ålder haft sitt kyrkliga och kulturella centrum i Uppsala. För arkivstudier, släkt- och hembygdsvforskning torde också arkivet i Uppsala erbjuda större möjligheter i olika avseenden och i kommunikationshänseende ställa sig bekvämare från länets synpunkt, då dess befolkning har sina huvudsakligaste förbindelser söderut. Möjligheten till jämförande forskningar i riksarkivet i Stockholm, som i många fall äro nödvändiga, kunna också bättre tillgodoses ifrån Uppsala. Härtill kan också anföras vilken betydelse det måste ha för studenterna vid Uppsala universitet ifrån Gävleborgs län, vilka visat sig synnerligen intresserade för hembygdsvforskningen, att i landsarkivet här ha tillgång till dokument och studiematerial från hembygden.

Då sålunda synnerligen starka och bärande skäl kunna anföras från allmän utgångspunkt, både från statsverkets synpunkt som med hänsyn till organisationen av arkivvården inom Härnösands landsarkivdistrikt, med avseende på de lätnader i arbetet det skulle medföra, och då en förändring av

distriktsindelningen på så sätt vi förordade torde stödja sig på en allmän mening bland de för denna sak intresserade inom Gävleborgs län, vilket kommit till uttryck bl. a. genom uttalanden i denna riktning t. o. m. från hembygdsföreningar i de nordligaste delarna av länet, få vi, på grund av vad som sålunda anförts, hemställa,

att riksdagen må i samband med behandlingen av stat för landsarkivet i Härnösand i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa, att Kungl. Maj:t måtte vid utfärdandet av de ändringar i landsarkivinstruktionen, som nödvändiggöres med tillkomsten av Härnösandsarkivet, beakta vad vi ovan anförde ifråga om hänförandet av arkivalier från Gävleborgs län till Uppsala landsarkivdistrikt.

Stockholm den 23 januari 1935.

P. L. Persson

i Undersvik.

And. Hilding.

Georg Nyblom.